

דף הנחייה למורה ללמידה על בסיס הסרט צל בבגדד

לצפייה בקטעים מהסרט צל בבגדד – מוזיאון מורשת יהדות בבל

הפעילות מתאימה לתלמידי כיתות ח' עד י"ב למשך שעה וחצי - שעתיים

צל בבגדד הוא סרט תיעודי משנת 2013 בבימויו של דוקי דרור. הסרט מתעד את סיפורה של לינדה עבדול עזיז מנוחין, עיתונאית ישראלית שבצעירותה נמלטה מארץ מולדתה עיראק, ומנסה לחקור את היעלמותו של אביה בעיראק זמן קצר אחרי שנמלטה משם במהלך שנות ה-70.

אורך הסרט המלא 65 דקות והוא מעניין וחושף פרטים היסטוריים חשובים.

הסרט נפתח עם לינדה מנוחין, עיתונאית ישראלית עצמאית הכותבת לכלי תקשורת בשפה הערבית, כשהיא חוצה את הגבול מישראל לירדן, בניסיון שלא צלח בסופו של דבר, להצביע בבחירות לנשיאות עיראק ב-2010. עם שובה לישראל, היא כותבת בלוג על חוויותיה בירדן, ובעקבות כך פונה אליה עיתונאי עיראקי שמתעניין בסיפור שלה ושל אביה, יעקב עבדול עזיז, שנעלם בעיראק כמה עשורים קודם לכן. יחד עם העמקת הקשר בין שני העיתונאים, הם מתחילים לחקור יותר ויותר את עברה של מנוחין, וחושפים גם את עברה של הקהילה העיראקית-יהודית, בניסיון למצוא רמזים למה יכול היה להיות גורלו של אביה. פתרון התעלומה נמצא לבסוף דווקא בקהילת העולים מעיראק, החיים בישראל.

לקראת הצפייה בסרט מומלץ להציג לתלמידים שתי מטלות צפייה:

1. לחפש בסרט דוגמאות, רמזים או אמירות מפורשות מדוע היהודים נאלצו לברוח מעיראק
2. דרך סיפור משפחתה של לינדה מה ניתן ללמוד על יהודי עיראק באותה תקופה ?

לאחר הסרט כדאי לתת מקום להתייחסותם של התלמידים לשתי השאלות:

לגבי שאלה 1, כעדויות לחיי הפחד והרדיפה שחוו יהודי עיראק ניתן להעלות מגוון תשובות ובהן:

- אביה נחטף
- הוזכר רכוש נטוש ורכוש שנלקח מיהודים
- סופר שבתקופה הקשה לא הסכימו לספק דרכונים ליהודים
- העיתונאי מציין שאנשים בעיראק פוחדים לתת מידע על היעלמותם של היהודים
- האבא מציין במכתבו שאינו יכול לסמוך על אחרים
- מוזכר בסרט כי אנשים נכלאו
- ניכר כי צמצמו מאד את יכולתם של היהודים להתפרנס ופגעו ביכולת ההישרדות שלהם
- מעמדם של היהודים הלך ודעך
- מסופר שיהודים רבים נרצחו

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף מורשת

כמענה לשאלה 2, ניתן להקיש מהנתונים העולים בסרט על מאפייני חיי היהודים בעיראק לפני שהורע מצבם ויוכלו לומר את הנקודות הבאות:

- באמצעות משפחתה של לינדה עולה מבנה משפחתי של 5 נפשות – זוג הורים ושלושה ילדים
- אביה היה עורך דין, היא עצמה הייתה סטודנטית באוניברסיטה וברחוב נמכרים ספרים – עדויות המצביעות כי האוכלוסייה היהודית בעיראק הייתה משכילה ומלומדת
- היהודים נהגו ללכת לבית הכנסת ולחגוג את החגים היהודיים
- היה מקובל להכין נדוניה לבת שתתחתן
- העיתונאי העיראקי מספר כי היהודים היו שוחרי שלום
- אביה של לינדה ראה בעיראק ארץ שומרת חוק וסדר

עוד נוכל לשאול את התלמידים על דברים שניתן ללמוד מהסרט על עיראק באופן כללי

וניתן להציע תשובות כמו:

- בתחילת הסרט היא מציינת כי אביה מעולם לא הצביע – כלומר ההצבעה בעיראק החלה בשלב מאוחר
- גם בשנים האחרונות העיתונאי חושש לעסוק ולחקור נושא שקשור לישראל או ליהדות, ולכן זהותו חבויה.
- העיתונאי מדווח כי אנשים בעיראק חוששים, ולכן אינם מגיבים למודעה שפורסמה בעיתון.
- מצד אחד העיתונאי עושה שימוש בטכנולוגיה מודרנית, אך מן הצד השני לא באופן גלוי.

שאלות לשיח בכיתה:

- אילו הייתם במצבה של לינדה האם הייתם יכולים לעזוב את הוריהם ולעלות ארצה?
- האם הייתם יכולים להבין בסיטואציה שנוצרה עד כמה מסוכן לחיות בעיראק?
- האם תוכלו לשער מהי החוויה של אדם שעולה לארץ ללא משפחה? מה הקשיים הצפויים לו?
- האם אתם מכירים במשפחה אנשים או סיפורים של יהודים שעלו לבד לארץ?

[צל בבגדד](#)